

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Εξετάσεις 2010

Επιμέλεια:
Ομάδα Φιλολόγων της
Ωθησης

Δευτέρα, 17 Μαΐου 2010
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο:

- α. της Ιερής Συμμαχίας
- β. της Συνθήκης της Λωζάννης
- γ. της Δίκης της Νυρεμβέργης

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. σελ. 12 Μετά την ήττα του Ναπολέοντα «τη συνθήκη ειρήνης ακολούθησε ... οι δυνάμεις αυτές σύντομα υπερίσχυσαν». Επιπλέον από το γλωσσάρι σελ. 243 μπορεί να προστεθεί «Διακήρυξη «θεόπνευστων» ... των εθνικών κινημάτων».

β. σελ. 88 «Η Συνθήκη της Λωζάννης ... μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας στον Έβρο» και σελ. 93 «Σε σύγκριση με τη Συνθήκη των Σεβρών ... στη περιοχή από το 1920»

γ. σελ. 129 «Η πρόκληση και η διεξαγωγή ... διαπραχθεί στη διάρκεια του πολέμου».

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Η Επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 οδήγησε στην έξωση του Όθωνα.
- β. Η δικτατορία του Μεταξά της 4^{ης} Αυγούστου 1936 κατέλυσε τους δημοκρατικούς θεσμούς της χώρας.
- γ. Η Ελλάδα έγινε πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας την 1^η Ιανουαρίου 1991.
- δ. Η Τουρκική εισβολή στην Κύπρο ξεκίνησε στις 20 Ιουλίου 1974.
- ε. Ο φιλελευθερισμός, ως πολιτική και οικονομική θεωρία, είχε ως κύριο εκφραστή του τον Νίτσε.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

ΘΕΜΑ Β1

Πώς η ευρωπαϊκή αποικιοκρατία του 19ου αιώνα ολοκλήρωσε τη διείσδυση του δυτικού ανθρώπου στον εξωευρωπαϊκό κόσμο;

Μονάδες 12

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

σελ. 56 «Η Ευρωπαϊκή αποικιοκρατία ... τη δουλεία και άλλες ενδημικές μάστιγες.

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφερθείτε στην εκπαιδευτική και οικονομική πολιτική του Χαρίλαου Τρικούπη μέχρι την παραίτησή του από την πρωθυπουργία.

Μονάδες 13

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

σελ. 61 «Οι σοβαρές απόπειρες ... και δημοσίων έργων» και «ο Τρικούπης αύξησε ... αργότερα στη Γαλλία».

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στην οικονομική, κοινωνική και εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας περί τα τέλη της δεκαετίας του 1920.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

«Σε σχέση με τη βιομηχανία, η εγκατάσταση μεγάλου αριθμού προσφύγων στα κυριότερα αστικά κέντρα σήμαινε την προσφορά άφθονης φτηνής εργασίας και επιχειρηματικού δυναμικού τη στιγμή που εισέρρεαν στη χώρα μαζικά νέα ξένα

κεφάλαια με τη μορφή κρατικών δανείων, διεθνούς βοήθειας για τους πρόσφυγες, ιδιωτικών επενδύσεων για την κατασκευή δημοσίων έργων κλπ. [...] Στο διάστημα 1923-1939 η βιομηχανική παραγωγή διπλασίασε την ιπποδύναμη και την αξία της και τριπλασίασε τον όγκο της. Στη δεκαετία 1928-38 η ηλεκτρική παραγωγή τετραπλασιάστηκε και στην ίδια περίοδο, σύμφωνα με τις στατιστικές των Ηνωμένων Εθνών, η Ελλάδα σημείωσε την υψηλότερη αύξηση βιομηχανικής παραγωγής (65%) μετά τη Σοβιετική Ένωση και την Ιαπωνία».

Ν. Μουζέλης, Οικονομία και Κράτος την εποχή του Βενιζέλου, στο: Μελετήματα γύρω από τον Βενιζέλο και την εποχή του, Αθήνα: Φιλιππότης, 1980, σσ. 9-10.
[Το κείμενο αποδόθηκε στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία του].

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Ελευθερίου Βενιζέλου (1928)

«Το νέο εκπαιδευτικό σύστημα εκφράζει μια διαφορετική από την προηγούμενη φιλοσοφία και στηρίζεται τόσο σε δομικές μεταβολές (το τετράχρονο δημοτικό - το «σχολείο του λαού»- έγινε εξάχρονο, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο μάθημα των Νέων Ελληνικών, ενισχύθηκε η διδασκαλία της δημοτικής και αναβαθμίστηκε ο επαγγελματικός κλάδος στη δεύτερη βαθμίδα) όσο και σε λειτουργικές καινοτομίες (προαιρετικά μαθήματα στο Γυμνάσιο, έγκριση πολλών διδακτικών βιβλίων κατά τάξη και μάθημα, «απογεύματα ελευθέρας εργασίας» στα σχολεία).

Αλέξης Δημαράς, «Παιδεία. Συντηρητική αντεπίθεση», στο τεύχος με τίτλο «Η Ελλάδα τον 20ό αιώνα (1920-1930)», Η Καθημερινή, Επτά Ημέρες, 31-10-1999, σ. 29.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

(Εισαγωγή) (Σχολικό βιβλίο. σελ.101) «Μετά τη θριαμβευτική εκλογική επικράτηση του κόμματος των Φιλελευθέρων ... κοινοβουλευτικής δημοκρατίας».

Αξιοσημείωτες υπήρξαν οι παράλληλες εξελίξεις στο πεδίο της **οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. (σχολικό βιβλίο σελ. 102)** «Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1920 ... πολιτική και οικονομική».

Σε ό,τι αφορά **την ανάπτυξη της βιομηχανίας**, είναι απαραίτητο να γίνει αναφορά από το παρατιθέμενο κείμενο του Μουζέλη, ότι κατά το διάστημα 1932-1939 διπλασιάστηκε η ιπποδύναμη και η αξία της βιομηχανικής παραγωγής, ενώ επιπλέον τριπλασιάστηκε ο όγκος της. Τη δεκαετία 1928-1938 η ηλεκτρική παραγωγή τετραπλασιάστηκε, και η Ελλάδα συγκριτικά με τη Σοβιετική ένωση και την Ιαπωνία παρουσίασε τη μεγαλύτερη αύξηση βιομηχανικής παραγωγής (65%).

Σε ό,τι αφορά **την παρουσία και την ενσωμάτωση των προσφύγων**, είναι απαραίτητη η αναφορά στην αύξηση του εργατικού δυναμικού και της φθηνής εργασίας λόγω της εγκατάστασης μεγάλου αριθμού προσφύγων μετά τη Μικρασιατική καταστροφή.

Τέλος, σχετικά με **το ξένο χρηματοδοτικό κεφάλαιο**, γίνεται αναφορά στο κείμενο του Μουζέλη στην αύξηση του επιχειρηματικού δυναμικού, στη μαζική εισροή ξένων κεφαλαίων με τη μορφή κρατικών δανείων, διεθνούς βοήθειας προς τους

πρόσφυγες και με τη μορφή ιδιωτικών επενδύσεων για την κατασκευή δημόσιων έργων.

Σημαντικές είναι και οι εξελίξεις στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής, μετά την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης του Ελ. Βενιζέλου (1928). Σύμφωνα με το νέο εκπαιδευτικό σύστημα, παρατηρούνται **δομικές μεταβολές** αλλά και **καινοτομίες στη λειτουργία του**. Όσον αφορά στις **δομικές μεταβολές**, το τεράχρονο δημοτικό γίνεται εξάχρονο, δίνεται σημασία στο μάθημα των Νέων Ελληνικών, και παρατηρούνται ενίσχυση της διδασκαλίας της δημοτικής και αναβάθμιση του επαγγελματικού κλάδου στη δεύτερη βαθμίδα. Όσον αφορά στις **λειτουργικές καινοτομίες**, υπάρχουν προαιρετικά μαθήματα στο Γυμνάσιο, εγκρίνονται πολλά διδακτικά βιβλία ανά τάξη και μάθημα, θεσμοθετούνται «απογεύματα ελευθέρας εργασίας» στα σχολεία.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στο έγκλημα της γενοκτονίας των Εβραίων κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

Μαρτυρία Ελληνίδας Εβραίας που επέζησε από το στρατόπεδο του Μπίρκεναου

«Απ' αυτή τη στιγμή, η ζωή μου στο στρατόπεδο ανοίγει για μένα μιαν άβυσσο στην ανθρώπινη ψυχή, και θα μου αποκαλύψει τον άνθρωπο τελείως γυμνό, όπως φαίνεται να είναι από τη φύση του. Ένα μίγμα καλού και κακού... Το κουδούνι στις 4.30 το πρωί και συγχρόνως τα λουριά... που μας χτύπαγαν αλύπητα τα κορμιά μας, ήταν το καθημερινό πρωινό μας εγερτήριο. Ένα πρόγραμμα αλάνθαστο χωρίς αλλαγή... Αφού γινόταν το προσκλητήριο έξω μάς μοίραζαν για πρωινό ένα σκέτο καφέ, σ' ένα κύπελο παλιό που ήταν ένα σκουριασμένο στρατιωτικό σκεύος, από το οποίο πίναμε ανά πέντε ένα αχνιστό νερόζουμο μία μία με τη σειρά μας... Κι ενώ οι θάλαμοι των αερίων δούλευαν συνέχεια και βγάζαν φωτιές και καπνούς, κατάδικοι βιρτουόζοι¹ προερχόμενοι από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ευρώπης και της Ρωσίας με τα βιολιά τους «Στραντιβάριους» και «Αμάτι» που είχαν κουβαλήσει μαζί τους σ' αυτό το παραπλανημένο τους ταξίδι, είχαν διαταγή σαν «Κομάντο Ορχήστρας» να μας παίζουν Μότσαρτ ή στρατιωτικά εμβατήρια. Τα πόδια ολονών μας έπρεπε να βαδίζουν στο ρυθμό της μουσικής, ενώ αντίθετα τα χέρια μας παραμένουν ακίνητα καρφωμένα επάνω στο σώμα...».

Μπέρρυ Ναχμία, Κραυγή για το αύριο, Αθήνα: Κάκτος, 1989, σσ. 87-88.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Η τύχη των Εβραίων της Θεσσαλονίκης

«...Το Σάββατο, 14 Μαρτίου του 1943 [...], 2.800 άτομα περίπου συνελήφθησαν και την επόμενη ημέρα εκτοπίστηκαν με τρένο στην Πολωνία, στοιβαγμένοι σε βαγόνια μεταφοράς ζώων, υπό αθλιότατες συνθήκες. Οι ναζί κατέτρεχαν κυρίως τα μικρά παιδιά, αφού ο σχεδιασμός τους προέβλεπε να εμποδιστεί η συνέχεια του εβραϊκού λαού. Είναι γνωστές, από περιγραφές των ελάχιστων επιζώντων, οι εικόνες των υπερπλήρων βαγονιών, με 70-75 άτομα το καθένα, χωρίς καν χώρο να καθίσουν, με ένα βαρέλι νερό για τη διαδρομή και ένα για τις φυσικές τους ανάγκες, και όλ' αυτά για ταξίδι που διαρκούσε τουλάχιστον τέσσερις ημέρες. Πολλοί πέθαναν στη διαδρομή και τα πτώματα απλώς πετάγονται στην άκρη της γραμμής, όποτε υπήρχε στάση. Οι Έλληνες σιδηροδρομικοί υπάλληλοι ταράχτηκαν από τα όσα είδαν, και φήμες για εξόντωση των Εβραίων άρχισαν να διαρρέουν...».

Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο της Ελλάδας, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων, Αθήνα 2006, σ. 46.

¹βιρτουόζοι: δεξιότητες στη μουσική, εδώ βιολιστές

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

σελ. 129 «Ως μείζον έγκλημα κατά της ανθρωπότητας ... ως **σελ. 131** γίνεται συνώνυμα απανθρωπιάς και τρόμου».

Η αναφορά του βιβλίου σε «φυσική εξόντωση μετά από επώδυνη παραμονή σε γκέτο ή σε στρατόπεδα συγκέντρωσης» (σελ. 131) επιβεβαιώνεται από τις πληροφορίες του Κειμένου Α', στο οποίο αναφέρεται ότι οι κρατούμενοι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης υποχρεώνονταν να ακολουθούν ένα αυστηρό πρόγραμμα σύμφωνα με το οποίο τους χτυπούσαν με λουριά για να ξυπνήσουν στις 4.30 το πρωί και στη συνέχεια λάμβαναν για πρωινό μια κούπα καφέ ανά 5 άτομα. Αυτό συνέβαινε ενώ, σύμφωνα με τη μαρτυρία του Κειμένου Α' οι θάλαμοι αερίων δούλευαν ασταμάτητα και οι κρατούμενοι βιολιστές υποχρεώνονταν να παίζουν μουσικά κομμάτια και οι κρατούμενοι αναγκάζονταν να κινούν τα ποδιά τους στο ρυθμό της μουσικής.

Στο Κείμενο Β' αναφέρεται επιπλέον ότι οι κρατούμενοι Εβραίοι μεταφέρονταν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης υπό άθλιες συνθήκες, μέσα σε βαγόνια για μεταφορά ζώων. Ιδιαίτερο στόχο των Ναζί αποτελούσαν τα μικρά παιδιά, με σκοπό να εμποδιστεί η συνέχεια του εβραϊκού λαού. Κατά τη μεταφορά των κρατουμένων Εβραίων τα βαγόνια φορτώνονταν σε υπερβολικό βαθμό με 70 –75 άτομα, τα οποία δεν είχαν επαρκή χώρο ούτε για να καθίσουν και διέθεταν ως μόνη προμήθεια, δύο βαρέλια, ένα με νερό και ένα για τις φυσικές τους ανάγκες. Τα πτώματα όσων πέθαιναν από τη μεταφορά πετάγονταν στην άκρη της γραμμής. Τα στοιχεία αυτά όπως ήταν φυσικό, τάρaxαν τους Έλληνες σιδηροδρομικούς υπαλλήλους που τα παρακολουθούσαν.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα θέματα είναι σαφώς διατυπωμένα και οι απαντήσεις μπορούν να αντληθούν από συγκεκριμένα χωρία του σχολικού βιβλίου. Ακόμα και το τρίτο υποερώτημα του Γ1 (Εκπαιδευτική Πολιτική) απαντάται εύκολα από το κείμενο Β'. Έχουν διαβαθμισμένη δυσκολία αλλά μόνο ένας πολύ καλά προετοιμασμένος υποψήφιος θα απαντήσει άριστα (λαμβάνομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού σελίδων της ύλης, 181 σελίδες, και κατ'επέκταση της αδυναμίας πολλών μαθητών να αποστηθίσουν επαρκώς την ύλη).

